

Αντιμετώπιση των δυσλειτουργιών στην αγορά πετρελαιοειδών κίνησης

Δεδομένη θεωρείται η ενεργειακή εξάρτηση της οικονομίας της Κύπρου, όπως άλλωστε και του συνόλου σχεδόν των οικονομιών ανά τον κόσμο, από το πετρέλαιο. Η χρήση πετρελαιοειδών στην Κύπρο ως

Του
δρος Παναγιώτη Θεοδοσίου*

αναλογία του συνολικού ενεργειακού ισοζυγίου είναι ιδιαίτερα υψηλή από τη στιγμή που, πέρα από κάθε άλλη συννηθισμένη χρήση, προϊόντα πετρελαίου αποτελούν τη βασική πρώτη ύλη για την παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας. Επιπρόσθετα, το σύνολο των κερσαίων μεταφορών στη χώρα μας στηρίζεται αποκλειστικά στην

κατανάλωση βενζίνης και πετρελαίου κίνησης. Η αγορά των πετρελαιοειδών κίνησης θα μπορούσε να χαρακτηριστεί βάσει του αριθμού των επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται στο τόπο μας ως ολιγοπωλιακή σε επίπεδο χονδρε-

μπορίου και ως ανταγωνιστική σε επίπεδο λιανημπορίου. Ειδικότερα, οι εταιρείες, οι οποίες εισάγουν και εμπορεύονται χονδρικά το πετρέλαιο στην κυπριακή αγορά απαριθμούνται σε τέσσερις, τα Ελληνικά Πετρέλαια Κύπρου, η Εκκοπ Mobil Cyprus, η Πετρολίνα και η Lukoil Cyprus, ενώ ο αριθμός των πρατηρίων λιανικής είναι περίπου 270. Οι διαμόρφωση των τιμών των πετρελαιοειδών κίνησης, έπειτα από το 2004, πραγματοποιείται βάσει των κανόνων της ελεύθερης αγοράς, ενώ μόνο σε πολύ ειδικές περιστάσεις και για περιορισμένο χρόνο είναι δυνατόν να επιβληθεί ανώτατο πλαφόν στην τιμή των καυσίμων προκειμένου να αποφευχθεί η κερδοσκοπία εξαιτίας σειράς πιθανών απροσδόκπτων παραγόντων. Ανώτατο πλαφόν στην τιμή των καυσίμων επιβλήθηκε πρόσφατα στην Κύπρο ώστε να περιοριστεί η κερδοσκοπία, χωρίς όμως καμιά επιτυχία.

Εκ του επιπέδου των έως τώρα διαμορφούμενων τιμών στα πετρελαιοειδή κίνησης, φαίνεται ότι η αγορά λειτουργεί σχετικά αποτελεσματικά σε επίπεδο λιανικού εμπορίου. Παρό-

λα αυτά, παρατηρείται ότι όταν ανεβαίνουν οι τιμές των καυσίμων στην παγκόσμια αγορά οι τιμές λιανικής πώλησης προσαρμόζονται τάχιστα στην κυπριακή αγορά ενώ στην αντίθετη περίπτωση η προσαρμογή τους είναι χρονοβόρα. Η άνωθεν διαπίστωση είναι ένδειξη δυσλειτουργίας της αγοράς και χαρακτηριστικό πηθακής χειραγώγησης των τιμών. Κατά τη γνώμη μου η δυσλειτουργία αυτή οφείλεται κυρίως στην έλλειψη στοιχείων ανταγωνισμού στην αγορά καυσίμων σε επίπεδο χονδρεμπορίου και πολύ λιγότερο σε φαινόμενα κερδοσκοπίας από τα πρατήρια λιανικής. Λαμβάνοντας υπόψη μας την παρατηρούμενη μείωση του πραγματικού εισοδήματος των νοικοκυριών, ως αποτέλεσμα της τρέχουσας οικονομικής κρίσης, η παρέμβαση του κράτους θεωρείται επιβεβλημένη καθώς η κατανάλωση καυσίμων επιβαρύνει το σύνολο των πολιτών. Πιστεύω λοιπόν ότι η παρέμβαση από πλευράς του κράτους θα πρέπει να στοχεύει κυρίως την αγορά χονδρικής. Ειδικότερα, θα πρέπει να υπάρξουν συστηματικοί έλεγχοι των τιμών χονδρικής που χρεώνονται από

της πετρελαϊκές εταιρείες προς τα πρατήρια. Οι έλεγχοι αυτοί σε καμία περίπτωση δεν πρέπει να είναι παροδικοί και μάλιστα θα πρέπει να επιτείνονται σε περιόδους κατά τις οποίες παρατηρούνται έντονες αυξομειώσεις στις τιμές των καυσίμων στην παγκόσμια αγορά. Τέλος, η κυβέρνηση επ' ευκαιρίας της έναρξης των δημοσίων συγκοινωνιών οφείλει μέσω συστηματικών ενημερωτικών εξορμήσεων να προβάλλει τα πλεονεκτήματα τους σε σχέση με την οικονομία και το περιβάλλον. Αυξημένη χρήση των αστικών συγκοινωνιών καθώς και εναλλακτικών μορφών παραγωγής ενέργειας μεταφράζεται σε λιγότερη εξάρτηση από τα πετρελαιοειδή και συνεπώς ελάφρυνση των οικογενειακών και κρατικών προϋπολογισμών. Σαφώς, οι παραπάνω προτάσεις θα μπορούν να έχουν ουσιαστικό αποτέλεσμα αρκεί να μην ηχούν ως έπεα πτερόεντα εις τα ύτα των αρμοδίων αρχών.

**Καθηγητής Χρηματοοικονομικών, κοσμήτορας της Σχολής Διοίκησης και Οικονομίας και μέλος της Διοικούσας Επιτροπής του Τεχνολογικού Πανεπιστημίου Κύπρου (ΤΕΠΑΚ)*